

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΑΡΟΜΗ

προκληρωτά

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Εν Ελλάδι. Δρ. 10
Εν τη Ελλάδα κτλ. Φρ. χρ. 12

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΡΑΟΣΜΑΘΟΣ»

Εν δδρ Πιερσέτη Αριθ. 1
(Παρά την ἰδίαν Ἐραὸς)

ΕΚΔΙΔΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΑΝΗΘΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀπολογισμὸς τοῦ 1886. — Κλασικοὶ καὶ Βυζαντινοί. — Ὀργηνολογήματα — Νύκτας φθινοπώρου (τέλος). — Κατάστασις τῶν (κτὸς τῆς) Ῥωσσίας ἐκκλησιῶν. — Φιλολογικὴ ἐπιθεώρησις. — Ἀγγελίαι. — Ἐπίλογος. — Ἐν ΕΠΙΦΥΛΑΙΑΙ Ἡ σύγγενής χωρικὴ ἀσκήμα (τέλος). — Ἐν ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΙ Ἡ πολιτορχία τῆς Φλωρεντίας (Μουίστο, γράμ.).

ΑΓΓΕΛΙΑ

Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φύλλου, ὅπου ἕνεκα τῶν ἐπετεχθῆσομένων μεταρρυθμίσεων καὶ βελτιώσεων ἐκδοθήσεται τῇ μεθεπομένη Κυριακῇ, 18 Ἰανουαρίου, τὴν ἐκδοσὶν καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἐβδομάδος» ἀναλαμβάνει, ὡς προηγήσαμεν, ὁ ἡμέτερος συνεργάτης κ. Ἰωάννης Μ. Δαμβέργης.

Ἐντὶ πάσης ἄλλης συστάσεως περὶ τῆς οὕτω ἀρχομένης δευτέρας περιόδου τῆς «Ἐβδομάδος», ἀρκοῦμεθα ἐπιστῶντες τῇ προσοχῇ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν, ἐπὶ τῶν πρώτων αὐτῆς φύλλων καὶ ἐπὶ τῆς ἀγγελίας τῆς νέας διεύθυνσεως ἧς ἐπιπλοῦμεν καὶ εὐχόμεθα τὰ τύχη τῆς κοινῆς ἐπιδοκιμασίας καὶ ὑποστηρίξεως ἵνα στεφθῇ τὸ ἔργον τῆς ὑπὸ πληροῦς ἐπιτυχίας.

Τὸ γραφεῖον τῆς «Ἐβδομάδος» μεταφέρεται ἀπὸ τῆς ἴσης Ἰανουαρίου εἰς τὴν Πλατείαν τῆς ΚΕ' Μαρτίου παραπλευρῶς τοῦ Ἰπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ ἔναντι τοῦ τῶν Οἰκορομικῶν.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1886

Θὰ ἐκπλαγῶσι βεβαίως οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἐβδομάδος», νομίζοντες ὅτι πρόκειται περὶ Ἀπολογισμοῦ τῆς διαχειρίσεως τοῦ δημοσίου πλούτου. Μάταιαι εὐπίδες! Αἱ κυβερνήσεις τῆς μακαρίας πατρίδος ἡμῶν μόνον περὶ Προϋπολογισμῶν ἐνδιαφέρονται, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀντιπολιτευσαί μόνον περὶ τῶν Προϋπολογισμῶν ἀγωνίζονται. Ἀπολογισμὸς, λόγος τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐκατομμυρίων μας, οὔτε ζητεῖται, οὔτε δίδεται. Αὐτὸ θὰ εἴπῃ γὰρ ὑπάρχει πλήρης ἐμπιστοσύνη πρὸς τὰς ὄντως ἀξίας ταύτης κυβερνήσεις.

Εἰς τὸ μετὰ χειρὸς ἄθρον πρόκειται περὶ τῶν κατὰ τὸ 86 γεγονότων, περὶ ὧν λόγον θὰ δώσῃ αὐτὸ τοῦτο τὸ 86, ἐν συντόμῳ ἐννοεῖται, διότι τὸ πολυβύλλητον τοῦτο ἔτος θὰ καταλάβῃ πολλὰς σελίδας ἐν τῇ συγχρόνῳ ἡμῶν ἱστορίᾳ, καὶ ἴσως

εἶναι τὸ μόνον ἔτος ὅπου μετὰ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἡμιαναγέννησιν θὰ παράσχη ὑλὴν τῷ ἱστορικῷ, τῷ πολιτειολόγῳ, τῷ φιλοσόφῳ ἀλλὰ καὶ τῷ κωμικῷ.

Ὁ ἱστορικὸς τὸ μὲν θὰ θαυμάσῃ τὸ ἀναλοῖωτον τῆς εὐγενούς καὶ ἠρωϊκῆς φύσεως τοῦ Ἑλλήνος, τὸ δὲ θὰ ἐξηγήσῃ ἱκανὰ κεκρυμμένα ἐλατήρια· ὁ πολιτειολόγος θὰ μεριδιάσῃ διὰ τὴν παραδοξὸν παρ' ἡμῖν λειτουργίαν τῆς Συνταγματικῆς μηχανῆς· ὁ φιλόσοφος θὰ μελετήσῃ ψυχολογικῶς τὴν διάνοιαν τῶν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ καὶ τὴν καρδίαν τῶν ἐντὸς ταύτης καὶ τέλος ὁ κωμικὸς θὰ γράψῃ ἀριστοφάνειον ἔργον ἐπιγραφόμενον «τὰ λάχανα» ἢ «κομμένη χεὶρ» ἢ «ἡ Βερολίνοιος γραμμὴ».

Καὶ ἤδη πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς τὴν ἀφηγήσιν τῶν κατὰ τὸ 86 πολιτικῶν γεγονότων, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς: εἶναι ἀνάγκη γὰρ ἀφηγηθῶμεν ταῦτα; καὶ ὑπάρχει ἀνὴρ τις ἢ γυνὴ, γέρον ἢ νέος, νήπιον ἢ κρονόληρος ὅστις δὲν γνωρίζει ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὰς διακοινωνίας, τὰ συνοριακά, τὸν ἀποκλεισμόν, τὴν φωνήν, τὸ ἄχρον, τὸ ἐθνοσωτήριο, τοὺς ὀλιγαρχικοὺς νόμους, τὴν διάλυσιν, τὴν ἐνηλικίωσιν, τοὺς δημάρχους, τὰς χάριτας καὶ τὰ παράσημα;

Ἀκούομεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς μιαν φωνήν ἧς μᾶς λέγει: «δὲν ἔχουσιν ἀνάγκη ἀναγράφῃς τὰ συμβάντα τοῦ 86: εἶνα ἀλησιμόνητα». Ὑπακούομεν εἰς τὴν φωνήν, καὶ σιωποῦμεν.

Καὶ ἰδοὺ πῶς κἀποφθῶσαμεν μιμούμενοι τὰς κυβερνήσεις: γὰρ μὴ δώσωμεν καὶ ἡμεῖς... ἀπολογισμὸν.

ΚΛΑΣΙΚΟΙ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ

Γ'

Ὑπεσχέθημεν γὰρ παραθέσωμεν τὰ κυριώτερα μέρη τῶν κειμένων καὶ εἶτα γὰρ ἐκφέρωμεν τὰς κρίσεις ἡμῶν· ἀλλὰ τοῦτο κατέστησεν ἀδύνατον ἀφ' ἐνός ἢ λακωνικωτάτη καὶ κατὰ τι ἀκατανόητος ἀπάντησις τοῦ κ. Παπαρηγοπούλου, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ βυζαντινωτάτη ὑπὸ τοῦ κλασικοῦ κ. Φιλήμονος ἀνάκλισις τοῦ θέματος καὶ παράταξις τῆς συζητήσεως.

Ὅπως δὴποτε ὁμῶς καταχωρίζομεν παρὰ πόδας διατριβὴν ἐπαρκῶς διαφωτισούσαν τὸ ζήτημα.

Τὸ ἐφ' ἡμῖν προσθέτομεν μόνον τὰ ἑξῆς.

Ἐκ τῶν δημοσιευθέντων κειμένων ἐννοεῖται ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ὑπάρχουσι ἔτι παρ' ἡμῖν ἄνθρωποι ὀφθαίνας μεθ' ὧν ἡρευνήσαν, ἐγράψαν καὶ ἐκνήριθωσαν νεώτερα πνευμάτια εἰς ἀποφειλταὶ ἢ χειρᾶ-

φῆται τῆς Ἑλληνικῆς διανοίας ἀπὸ τῆς ὑπόπτου καὶ βδελυρᾶς ξενικῆς ἐπιδράσεως, ὑπάρχουσι ἄνθρωποι ἀκολουθοῦντες ἐτι τὴν πεπαλαιωμένην μέθοδον τοῦ ὑβρίζειν τὸ Βυζάντιον, τοῦ χωρίζειν τὴν Ἑλλάδα εἰς περιόδους, καὶ λατρεύειν τὴν μὲν εἰδωλωλατρικώτατα, ὑβρίζειν τὴν δὲ καπηλικώτατα.

Καὶ ἐν τούτοις ἡ Ἑλλὰς ὑπῆρξε πάντοτε ἡ αὐτὴ· ἀφοῦ πάντοτε ὑπῆρξαν Ἑλλήνες οἱ κάτοικοί της.

Τὰ πολιτεύματα καὶ οἱ ἄρχοντες, αἱ νίκαι καὶ αἱ ἤτται δυνατόν γὰρ μεταβάλλωσι τὴν τύχην ἐνός ἔθνους ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν φύσιν αὐτοῦ.

Τὰ ἦθη, τὰ ἔθιμα, αἱ δοξασαί, ἡ γλῶσσα, τὰ ἰδανικά, αἱ ὀρμαί, τὰ αἰσθητά, ὁ χαρακτήρ... αὐτὰ χαρακτηρίζουσι μίαν ἐθνικότητα.

Ἐν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ἤμασεν ἡ θεόπνευστος πλαστικὴ καὶ πρᾶ τοῖς Βυζαντινοῖς ἡ θεόπνευστος γραφικὴ, ἀν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἤμασεν ἡ κλασικὴ φιλοσοφία καὶ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἡ χριστιανικὴ, ἀν τὰ ἀρχαῖα οἰκοδομήματα εἶχον στόλους καὶ τὰ βυζαντινὰ θόλους, ἀν οἱ ἀρχαῖοι εἶχον τὴν ποίησιν εἰς τὰ ἔπη καὶ εἰς τὸ δράμα, οἱ δὲ Βυζαντινοὶ εἰς τοὺς ψαλμοὺς καὶ εἰς τοὺς ὕμνους, ἀν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἤμασεν ἡ πολιτικὴ ἐπιστήμη καὶ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἡ νομικὴ... δύναται τις γὰρ προτιμᾶ τὰ μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ γὰρ ὑβρίζῃ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν διὰ πολλοὺς λόγους προετιμῆθησαν τὰ ἄλλα.

Ἐν οἱ ἀρχοντες ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ Ῥωμαιοκρατίας καὶ κατὰ ἑξέλιξιν οὐδὲν πταίει τὸ ἔθνος γὰρ τὸ ὑβρίζωμεν.

Οἱ Βυζαντινοὶ τόσον ἦσαν Ῥωμαῖοι ὅσον εἰμεθα καὶ ἡμεῖς Ἄσαιοι.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν συντόμῳ ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν, ἀλλ' ὑπὸ πολιτικὴν εἰμεθα ὄντως χαριέστατοι ὑβρίζοντες τὸρα μάλιστα τὸ Βυζάντιον καὶ τὴν Ἀνατολὴν ἐν γένει ἢν διεκδικούμεν καὶ ἐνθουσιαζόμενοι μετὰ τὰς Θερμοπόλεως, τὰς Πλαταιάς, τὸν Μακροθάνα καὶ τὴν Σαλαμίνα ἃς ἔχομεν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας καὶ δὴ τὰς τελευταίας καὶ εἰς τὴν περιφέρειάν μας.

Εἶναι φαίνεται καὶ αὐτὸ μοῖρα τῆς Ἑλλάδος, πᾶς τῆς μετριότητος κατὰ τι ὑπέρεχων γὰρ μεταβάλλεται ἀπὸ Ἑλλήνος εἰς φιλέλληνα. Φιλέλληνας δὲ σημαίνει, ὡς τὸ ἀπέδειξε καὶ ὁ τελευταῖος τῶν τοιούτων κ. Δερουκέδ, λατρευτῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ — διὰ λόγους ἐδρωήτους — ἀπονοδὸς ἐχθρὸς τῆς Βυζαντινῆς.

Παραλείποντες τὸρα τὸ ἕτερον ζήτημα κατὰ πόσον εἶναι ἀξιοπρεπὲς γὰρ ὑβρίζω-

«Αλλ' είναι τοιοῦτος ὁ Βυζαντινός Εὐ-
αγγελιστής, ὅς θέλει νὰ τὸν παραστήσῃ ὁ
«Καὶ ὡς ἔστιν ἀσπὶς ἡ ἰδέα τῶν ἔθ-
νων, τὸν ἐκ συμφορῆς καὶ παθῶν διε-
σπασάντων τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἱστορίαν,
καὶ διασπάρξαν τὴν Βυζαντινὴν αὐτοκρά-
τορίαν καὶ οὐχὶ ἐξ ἰδίας μελέτης καὶ πρ-
ποιθήσεως οὐσιῶν καὶ δογματικῶν. Μό-
κα οἱ ἡράκλειοι ἀγῶνες τοῦ βασιλέως Ἡ-
ρακλείου κατὰ τῶν Περσῶν, τοῦ κατα-
βαλόντος καὶ κατακλύσαντος τὸ δεύτερον
Περσικὸν κράτος, ὡς ὁ μέγας Ἀλέξανδρος
τὸ πρῶτον Περσικόν, ἐφαίμαλλοι τῶν αἰ-
τῶν Μαρθάνας καὶ τῆς Πλαταίας μάχης
ἔσων ἀρχαίων Ἑλλήνων ἀρχοῦσι νὰ τιμῆ-
σωσι καὶ δοξάσωσι τὴν μεσαιωνικὴν βα-
σιλείαν καὶ Ἑλλάδα. Ἀλλὰ τίς ἠγωνί-
ζετο ἐπὶ αἰῶνας ἀδιακόπως, κατὰ τῶν
ἀπανταχοθέν ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου, ἀπ' ἄ-
νατολῆς καὶ δυσσεως, ἐπερχομένων ἀλλε-
παλλήλων πολυπληθῶν ἔθνη, ὧν ἐν
μόνον μέρος κατέλυσε τὸ δουτικὸν Ῥωμά-
ικόν κράτος, ἤρπαιωσε καὶ κατέκλυσε, ἀνέ-
στρεψε καὶ κατέστρεψε, κατέλαβε καὶ ἐξε-
βαρβάρωσε, Βρεταννίαν καὶ Γαλλίαν, Ἰ-
ταλίαν καὶ Ἰσπανίαν; Τίς ἴσταντο γεν-
ναίως προμαχῶς καὶ προμαχῶν κατὰ τῶν
ἐκ τῆς Ἀσίας Ταταρικῶν σιπιῶν καὶ
τῶν Ἀράβων, οἳ τινὲς ἐπανειλημμένως ἠ-
πειλήσαν νὰ κατακλύσωσι αὐτὴν καὶ αὐ-
τὴν τὴν Ἑυρώπην καὶ νὰ ἐξαλειψῶσι ἐν-
τελῶς πᾶν Ἰγνὸς πολιτισμὸν καὶ ἀνθρώ-
πιμον, Ἑλληνισμὸν καὶ Χριστιανισμὸν;
Δὲν ἐνίσχυσε καὶ διετήρησε, ἐκράτησε
καὶ διέδωκε τὸν Χριστιανισμὸν ἡ Βυζαν-
τινὴ αὐτοκρατορία; Δὲν διετήρησε καὶ
παρέδωκεν εἰς ἡμᾶς τὴν γλώσσαν μας;
Δὲν διετήρησε τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν,
ἀποβαλοῦσα μὲν μέρη αὐτοῦ, συμφῶνως
πρὸς τὴν ἐποχὴν καὶ τὸ νέον θρησκείμα,
ἀλλὰ καὶ προσθέσασα νέα ἐκ τοῦ Χριστι-
ανισμοῦ; Τὰ νοσοκομεία, τὰ πτωχοκομεία,
τὰ γηροκομεία, καὶ πάντα ἐν γενεῇ τῶν
φιλαθρωπικῶν ἰδρυμάτων, δὲν εἴνε τῶν Βυ-
ζαντινῶν, ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῶν τῶν

αὐτοκρατορικῶν τελούτων, καὶ οὐχὶ τῶν
ἀρχαίων Ἑλλήνων ἢ τῶν νεωτέρων Ἑν-
ρωπικῶν; Οἱ Κοπρώνιοι, οἵτινες μα-
καρήριοντα, δὲν εἶνε ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐ-
πεχείρησαν θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν
μεταρρυθμίσεων, εἴαν οἱ νεώτεροι χρόνοι
δὲν εἶδον συντελουμένην καὶ ἥσθε δὲν ἐ-
τελεσφόρησε μὲν μέχρι τέλους, ἀλλ' ἄ-
σπαστῆ γεγονομένη ὑπὸ ἀρετῆς μεριδος
τοῦ κράτους καὶ λευτορησίας ἠρωσθῆ-
σποτε ἐπὶ μίαν καὶ ἡμίσειαν ἑκατονταε-
τήριδα, δεῖκνυσι πόσον εἴχε προεδύσει
καὶ προηγήθη πάντων τῶν ἄλλων λαῶν
τῆς Ἑυρώπης, ὁἷτινες καὶ σήμερον δὲν
δύνανται νὰ κατασθῶσι τὰ τοιαῦτα.
Ἐπὶ εἶχον ἐλαττώματα οἱ Βυζαντι-
νοὶ Ἐμμεῖν ὅσον ἥθρονον δι' αἰματοκο-
σιῶν καὶ ἠσχρήμων τῶν αὐτῶν διαβα-
δουριῶν καὶ πονηριῶν. Ἐπειδὴ οἱ ἄλ-
λοὶ ἀρχ. Ἑλλήνες δὲν εἶχον θρόνους καὶ
αὐτῶν, ἵνα συγκρίνωμεν, θὰ λάβωμεν τὴν
Μακεδονικὴν βασιλείαν μόνον. Τὸ συμβέ-
βηεν περὶ τοῦ θρόνου τῶν Μακεδόνων
πρὸ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τί περὶ
τοῦ θρόνου αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάν-
δρου καὶ τί περὶ τοῦ θρόνου, εἰς ἑξέλιξι-
μελισθὸν ὁ θρόνος αὐτοῦ; Δὲν ἐρρευσεν καὶ
ἐμίανε πάντας αὐτοὺς αἵμα; Δὲν διεδρα-
ματίσθησαν φρικταλέοι τεταται; Δὲν ἐταλέσθη
σαντοχία, δὲν ἐξυφάνθησαν φαιδουρίαι;
Ἀλλὰ μετεχέριζοντο οἱ Βυζαντινοὶ ἐξ-
όρτις ἐσθαλαμῶν, σκοτεινὰς εἰρητάς, ἀ-
ποκεφαλίσαι; καὶ δημύσεις. Πᾶν εἶχον
καὶ οἱ ἀρχ. Ἑλλήνες δεσμοτήρια καὶ
κώγια (καὶ δι' αὐτὴν ἀκόμη τὸν Σωκρά-
την), δημύσεις, περιουσίαν, καὶ ἐξορίας
καὶ φρικτὴν δουλείαν. Ἀν δέ τίς συγ-
κρίνη τὴν μεσαιωνικὴν Ἑλλην βασιλείαν
καὶ τὴν ποικίλῃ τὴν ἐν γενεῇ ἠθικῇ καὶ
κοινωνικῇ καὶ πολιτικῇ κατάστασιν τοῦ
τότῃ Ἑλληνισμοῦ πρὸς τὴν συγχρόνον,
τὴν μεσαιωνικὴν, τῆς Καίτηος Ἑφέσσης,
ἔνθα ἀρχοῦσι θρηωδία βασιλικαὶ καὶ
βαρβαρὸν τῆς δουλείας, ἡεροδικεῖα, πορ-
μύδου, σέπτος, ζῆφος, ἵτ' πρέπει νὰ εἰπῇ;

Ἄλλὰ ἀπὸ ἀπεινῶν πνεύμα τῶν Βυ-
ζαντινῶν ἀπὸ δουλικὸν φρόνημα τῶν Γραι-
κῶν! Ἠλθὼν εἶνε φόβος νὰ προσκρούσῃ
ἡ πᾶσι πᾶσι εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἀρχ.
Ἑλλήνων, αἳ τινὲς πλείστα ἐστὴθησαν ἐν-
ταῦθα καὶ παραχρῆμα τῆς Ἑλλάδος, ὅπως
ἀνακηρύσσῃ οὐχὶ μόνον μέγαν, σεβα-
στὸν ἢ ἄλλο τι, ἀλλὰ καὶ θεοὺς τοὺς
αὐτοκράτορας τῶν Ῥωμαίων. Ἄλλ' ἐ-
κεῖνοι οἱ ἄστροι τίτλοι καὶ τὰ ἀξιώματα
τῶν Βυζαντινῶν Ἠλθὼν μῆπως καὶ εἰς
αὐτοὺς δὲν προηγήθησαν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλ-
λήνες τῶν τῶν μεσαιωνῶν Ἑλλήνων, δημι-
ουργήσαντες τοὺς Κοσμητάς, Ἀντικομη-
τάς καὶ Ἐποκομητάς, τοὺς Σωφρονιστάς,
τοὺς Ἰμνασιάρχους, τοὺς Ἀγωνοθέτας
τοὺς Ἡεροδικεῖας καὶ Ἐποικιοδικεῖας
καὶ ἡσῶνας ἄλλους, οὗς ἐύριχοντες εἰς
τὰς καθ' ἑκάστην ἀνακαλυπτομένης ἐπι-
γραφᾶς οἱ Ἀρχαιολόγοι ἀδυνατοῦσι νὰ
ἐξηγήσωσι;
Ἄλλ' οἱ Βυζαντινοὶ ἐκάθον εἰς συμ-
μαχίαν πάντας τοὺς βαρβάρους καὶ αὐ-
τοὺς τοὺς Τούρκους! Ἄλλ' οἱ ἀρχαῖοι
Ἑλλήνες, οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Σπαρτιάται,
δὲν ἐξελιπάρουν τὴν συμμαχίαν τοῦ με-
γάλου βασιλέως τῶν Περσῶν, δὲν ἠμι-
λῶντο, τίς νὰ λάβῃ αὐτὴν; Οἱ Θηβαῖοι
δὲν συνεμάχοντο μετὰ τῶν Περσῶν ἐν και-
ρῷ τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν καὶ ἐφόνησαν
τοὺς ἀδελφούς Μεγαρέας; Οἱ Ἀχαιοὶ καὶ
οἱ Αἰτωλοὶ δὲν ἐλάμβανον τὴν συμμα-
χίαν τῶν Μακεδόνων καὶ Ῥωμαίων καὶ
ᾠδήγουν τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὴν κυριαρ-
χίαν τῆς Ῥώμης; Ὁ ἐνδοξὸς νικητὴς τῶν
Πλαταιῶν δὲν ἐδείχθη καὶ αἰσχιστος προ-
δόχης τῆς Ἑλλάδος; Καὶ ἡ Ἀναλι-
δαεῖς εἰρήνη; Δὲν ἐζητοῦν τὰ κόμματα
τῶν Ἑλλ. Πολιτικῶν τὴν βοήθειαν ἄλ-
λοῦ Πολιτείας, ὅπως τυραννήσωσι τὴν
Πατρίδα ταίη, οἱ Τριακοντα τύραννοι τὴν
Σπαρτιατικὴν φρουράν, οἱ Ὀλιγαρχικοὶ
Θηβαῖοι δὲν ἐκάθον τοὺς Σπαρτιατῶν
εἰς καταλήψιν τῆς Καμειάς;
Βεβαίως ὁ Ἄλλων δύναται νὰ προτιμᾷ

τὰς ἑρίδας καὶ τοὺς διαπληκτικισμούς, τὰς
δινεῖεις καὶ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους
τῶν ἀρχαίων καὶ νέων Ἑλλήνων, διότι
σημειώσει ζωῆς περιουσίαν, δραστήριον
ἐξ ἑλπίσματος, ἐκλειψίτη φιλοτιμίαν, ἀλλὰ
δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι τοῦτο ἤγα-
γεν εἰς τὴν ὑποτάχιν τῆς ἀρχ. Ἑλ-
λαδος ὑπὸ τὴν Ῥώμην καὶ τὴν ἑλλην. ἐ-
πικρασίαν εἰς τὰ χεῖλη τοῦ βαρβάρου.
Ἄλλ' ἔστω, ἡμεῖς συμφωνοῦμεν μετὰ τοῦ
Ἄλλων, ὅτι αἱ ἰδιότητες αὐτῶν τῶν ἀρ-
χαιῶν καὶ νέων Ἑλλήνων εἶνε προτερῆ
ματα: πλὴν τὰς ἰδιότητας ταύτας εἶχον
καὶ οἱ Βυζαντινοὶ, ὡν τράνην ἐκδήλωσιν
παρέχει ὁ Ἰπποδρόμος τοῦ Βυζαντίου καὶ
ἄλλαι μέρη τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους καὶ
ἀντιδρᾷ τὸν ὑβρίει καὶ δὲν τοὺς
θαυμάζει καὶ ἐκτιμᾷ δι' αὐτὸ, ὅπως καὶ
τοὺς ἀρχαίους καὶ νέους Ἑλλήνας; ἄλ-
λως ὀφείλει νὰ μὴ ἐκτιμᾷ καὶ αὐτοὺς
διὰ τοῦτο.
Ἐστασίαζον οἱ Βυζαντινοὶ καὶ ἐπὶ
μίζον ἐκ τοῦ θρόνου ἢ καὶ ἐφόνησαν, καὶ
κκλῶς Αὐτοκράτορας! Ἀλλὰ τοῦτο
κληρονομήσαντες παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἐ-
μετρίσαν εἰς μέγαν βαθμὸν, οἱ δὲ Ἑλ-
λήνες κατεδίκαζον τὸν ἐνδοξὸν νικητὴν
τοῦ Μαρθάνας νὰ ἀποθνήσκῃ ἐκ τῶν
πληγῶν τῶν μαχῶν εἰς τὸ δεσμοτήριον,
καὶ ἐξορίζοντο Κίμωνας, Ἀριστείδας, Θε-
μιστοκλεῖς.
Ἄλλὰ τὸ μεσ. Ἑλλὴν κράτος ἐκαλεῖτο
Ῥωμαϊκόν, οἱ δὲ Ἑλλήνες τοῦ μεσαιω-
νος Ῥωμαῖοι. Ναι! πλὴν τοῦτο ἐγένετο
κατ' ἀνάγκην, ἐνεκα τοῦ μεγάλου ἀξίω-
ματος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, ὅπερ διε-
δέχθησαν, καὶ διότι οὐ μόνον ἦτο δύσ-
κρον νὰ ἐξαλειφθῇ τὸ ῥωμαίων ὄνομα,
ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον νὰ ἀναλλαγῇ διὰ
τοῦ Ἑλληνικοῦ, ὅπερ ἐσημίανεν τὴν εἰδω-
λολατριαν. Τὰ πράγματα ὅμως ἐμαρτύ-
ρουν, ὅτι ἀπὸ τοῦ ὀνομ. ἦτο Ῥωμαῖοι,
τὸ κράτος ἦτο Ἑλληνικόν! Ἐν τούτοις
μέχρι σήμερον δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποβα-
λομεν τὸ ὄνομα ἐκεῖνο, καλοῦντάς ἐκα-

τοὺς Ρωμαίους. Ἡ δὲ Ἑλαβικὴ αὐτοκρα-
τορία ἐκαλοῦσαί νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα
τῶν κατακτητῶν αὐτῆς Ῥώμων, ὅπερ
αἰτε εἰξήσαν οὐτὲ δύναται τόσον εὐκό-
λοις νὰ μεταβάλῃ ἢ ἐξαλείψῃ.
Τὰ ἀνωτέρω δὲν ὑπερνήσωμεν, οὔτε διὰ
νὰ δικαιολογήσωμεν τοὺς Βυζαντινοὺς
οὔτε διὰ νὰ ὑβρίζωμεν τοὺς ἀρχ. Ἑλλη-
νας; ἀλλ' ἵνα δεῖξωμεν, ὅτι, ἐάν εἶχον
ἐλαττώματα οἱ Ἑλλήνες τοῦ Μεσαιω-
νος, εἶχον τοιαῦτα καὶ οἱ ἀρχαῖοι
Ἑλλήνες; καὶ ὅτι, ἐάν εἶχον προτερῆ
ματα οἱ Ἑλλήνες τῶν ἀρχαίων χρόνων,
εἶχον τοιαῦτα καὶ οἱ Ἑλλήνες τῶν με-
σαιων χρόνων. Παρὰ τῆ ἀρετῆ ὑποφύεται
καὶ ἡ κακία καὶ τοῦ κανόνος τοῦτου
δὲν ἀποτελοῦσιν ἐξαιρέσειν οὔτε οἱ μὲν
οὔτε οἱ δὲ. Δὲν πρέπει δὲ νὰ θαυμάζω-
μεν τοὺς μὲν καὶ νὰ περιφρονῶμεν τοὺς
δέ, ἀλλ' ἀναγνωρίζοντες ἑκάτερον ὡς
πραγόνους, νὰ προσπαθῶμεν νὰ μιμῶμεθα
τὰς ἀρετὰς αὐτῶν καὶ νὰ ἀποφεύγωμεν
τὰς κακίας τῶν. Ὅπως δὲ ὀφείλομεν νὰ
κακίζωμεν τοὺς Βυζαντινοὺς ἐκεῖνους, οἵ-
τινες ἀντιφερόμενοι πρὸς τοὺς κατοίκους
τῆς κυρίως Ἑλλάδος, τοὺς Ἑλλαδικούς,
ὡς τοὺς ἐκάθον τότε, ἐπλάττον ὑβρεῖς
καὶ ψεύδη κατ' αὐτῶν, αὐτὰ καθῆκον
ἐχομεν νὰ ἀντιφρονῶμεν ἐκεῖνους ἐκ τῶν
νεωτέρων Ἑλλήνων, οἳ τινὲς παραπλανώ-
μενοι ἐκ κρίσεων ζήλων, ἐχόντων συμφέρον
πρὸς τοῦτο, περιφρονοῦσι καὶ ὑβρίζουσι
τοὺς Βυζαντινοὺς.
Σ. Γ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΝΥΚΤΕΣ ΦΘΙΝΟΠΟΡΟΥ
1 Νοεμβρίου.
Ἐπέπεσε τὸ γέρας κατὰ τῆς φύσεως!
Τὸν χειμῶνος ἡ λευκὴ κόμη ἀντεκατέ-
στησε τὴν χλόην καὶ τῆς φύσεως τὴν ἀκ-
ρὸς αὐτῶν ἀπέθανε καὶ ἐκθνήθη τὸ φθι-

ἀληθές ἐκεῖνο, ὅπερ διηγούναται. ...
Καὶ τί διηγούναται; ...
— Ὅτι τῆς ὁμοιάζει ...
— Ποῖα μωρία! αὐτὴ ἐνώπιόν σου ὁ-
μοιάζει ὡς καταράζει ...
— Ἀχ! εἶναι ἀμαρτία νὰ λέγῃς τοι-
αῦτα, ἡ ἡμετέρα δεσποσύνη εἶναι ἐάνθῃ
τὴν κόμη καὶ ἐνδύεται τὸσον λαμπρῶς!
Πὼς δύναμαι ἐγὼ νὰ παραβληθῶ πρὸς
αὐτήν.
— Ὁ Ἀλέξιος ὠρίσθη ὅτι αὐτὴ εἶναι
ὄμοιότερα ὄλων τῶν ἑανθῶν νεανίδων ὁ-
μοῦ, ὅπως δὲ τὴν περὶ ἠρίους νὰ τὴν
περιγράφῃ ὡς τὸσον γελιαίν ὡστε ἡ Ἑ-
λίσα δὲν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τὸν γέ-
λωτα.
— Πλὴν προσέθεσε στεναζούσα ἡ Ἑ-
λίσα, ὅσον ἄχρια καὶ ἂν εἶναι ἡ ἡμετέρα
δεσποσύνη, πὼς δύναμαι νὰ παραβληθῶ
ἐγὼ πρὸς αὐτὴν, ἀφοῦ εἰμαι ἐντελῶς ἀπεί-
δευτος καὶ μωρᾷ.
— Ὡ! προσέθεσεν ὁ Ἀλέξιος καὶ τοῦτο
δὲν εἶναι ἀνεπανόρθωτος δυστυχία, ἐάν

θέλῃς ἡμπορῶ νὰ σοὶ δώσω μαθημάτων.
— Ἐφώνησε, διατὶ νὰ μὴ δοκιμάσω εἴ-
πεν, ἡ Ἑλίσα.
— Πολὺ καλὰ φιλάτη μοι, ἢς ἀρχί-
σωμεν ἀμέσως. Ἐκλήθησαν καὶ ὁ Ἀλέξιος
λαβὼν σημειωματάριον ἐκ τοῦ θυλακίου
του μετὰ μολυβδοκονδύλου ἔγραψεν ἐν
αὐτῷ, ἀπαντᾶς τοὺς χαρακτηριστῆρας ἢ
Ἀκουλίνα ἐξέμαθε μετὰ πολλῆς εὐκολίας.
— Ὁ Ἀλέξιος δὲν ἠδύνατο ἀρκούντως νὰ
θαυμάσῃ τὴν εὐφυίαν τῆς. Τὴν ἐπομῆνῃ
ἐπεθύμησε νὰ μάθῃ τὴν γραφὴν. Καὶ κατ'
ἀρχάς δὲν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ εἰς τὴν
χειρὰ τῆς τὸ μολυβδοκόνδυλον, μετ' ὅ-
λίγας μόνον στιγμᾶς ἐμίμειτο λαμπρῶς
τοὺς χαρακτήρας.
— Πόσον θαυμαστόν! ἐπανειλημμένως
ἐπαρκαλάμβανεν ὁ Ἀλέξιος, ἔφοντι τοιοῦ-
τότρόπως, μανθάνετε ταχυτέρον παρὰ ἐάν
ἠκολούθουμεν τὴν μέθοδον τοῦ Λανκασ-
στερ.
— Μετὰ τὸ τρίτον μάθημα ἠδύνατο ἡ Ἑ-
λίσα νὰ ἀναγιγνώσκῃ «Νταλια ἢ θυγά-

τηρ τῆς Βογαρένας, ἦτο δὲ καὶ ἱκανὴ νὰ
κέρη τὰς παρατηρήσεις τῆς ἀναγιγνώ-
σκουσα, ἐπλήρωσε δὲ ὀλόκληρον φύλλον
χάρτου μετὰ περιτομῶν ἐκ τῆς ἱστορίας
αὐτῆς, ὅπερ διηγείρε τὸν μέγαν θαυμα-
σμὸν τοῦ Ἀλεξίου. Μετὰ μίαν ἑβδομάδα
ἤρχισαν ἦδη νὰ ἀλλολογραφοῦν. Βαθεῖα
ὀπῆ ἔχεν παλαιὰς τινος, δρυὸς ἐχρησι-
μεῖται ὡς γραμματοκλιβῶτιον. Ἡ Ναστία
μυστικῶ τῷ τρόπῳ ἐξετέλει τὰ χρέη τῶν
γραμματοκοριστῶν. Ὁ Ἀλέξιος ἔθετεν
ἐν τῇ ὀπῆ τῆς δρυὸς τὰς ἐπιστολάς του
ἐλάμβανε δὲ τὰς δι' αὐτὸν ἐκεῖ εὐρισκα-
μένας, ἥσταν δὲ αὐτῆς γεγραμμένοι ἐπὶ
κίονα ἡφάρου, ὡμοιάζον δὲ ὡς ὀρθο-
ακαλίσματα. Φιλοτιμουμένη ἡ Ἀκουλίνα
προσέθετεν εἰς τὰς ἐπιστολάς τῆς ἐκφρά-
σεις βαθέων σκέψεων, ὁ δὲ Ἀλέξιος δὲν
ἠδύνατο ἀρκούντως νὰ θαυμάσῃ τὴν κα-
ταπληκτικὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῆς.
Ἐν τούτοις ἡ παλαιὰ ψυχραμένη φίλια
τοῦ Ἰβάν Πέτροβιτς Βερσέσφ και τοῦ
Γρηγορίου Ἰβανόβιτς Μουρόβσκι εἰς ἐγ-

κέρδιον φιλίαν μετεβλήθη, ἔσχεσε δὲ με-
τὰ τῶν ἑξῆς σκέψεων.
— Ὁ Μουρόβσκι συχνάκις ἐσκέπθη, ὅτι
ἐπῆσα ἡ περιουσία τοῦ Ἰβανόβιτς μετὰ
τὸν θάνατόν του περιήχεται εἰς τὸν Ἀ-
λέξιον καὶ μὴ εἰς τὴν πικρὰν περιουσίαν
ἑαυτοῦ ὁ Ἀλέξιος Ἰβανόβιτς ὁ πλου-
σιώτατος κτηματίας τοῦ κράτους καὶ
κατὰ ἕχων ὑπ' ὄψιν τοῦ δὲν ἐβλεπε τὸν
λόγον διὰ τί ἡ Ἑλίσα νὰ μὴ ὑπανδρευθῇ
πὸν Ἀλέξιον. Ἐξ ἄλλου μέρους ὁ γέρον
Βερσέσφ, ἂν καὶ ἐγνωρίζε τὰς ἰδιοπρο-
πίας τοῦ γειτονίου του, ἡ μάλλον εἰπεῖν
τὴν ἀγγλομανίαν του, ὡς αὐτὰς ἐξεφρά-
ζεται δὲν τοῦ διεφύεγον τὰ πολλὰ προτε-
ρήματα του καὶ αἱ σπάνιαι χάριτες.
— Π. γ. Ὁ Γρηγόριος Ἰβανόβιτς ἦτο
πλοσιώτατος συγγενὴς τοῦ βαρβάρου
Ἰβανόβιτς, ἀνδρὸς γνωστοῦ διὰ τὴν μεγα-
λὴν ἐπιρροήν ἢν ἔχαιρεν καὶ μεγάλας ὑ-
πηρεσίας ἠδύνατο νὰ κέρη διὰ τῆς τοι-
αύτης ἐπιρροῆς του εἰς τὸν Ἀλέξιον. Πο-
λλὰκις καθ' ἑαυτοὺς ἐσκέπτοντο περὶ τοῦ-

τον τοῦ συνοικεστῆ, ὅπταν τέλος μίαν
ἡμέραν ἀντήλαξαν τοὺς σκοπούς τῶν
καὶ ἐνηγκαλίσθησαν. ...
— Ἀμρότερον ἐφιλοτιμούοντο νὰ φέρουν
τοῦτο εἰς πέρας καὶ ἐσκέπτοντο τίνι τρό-
πῳ ἐπιτύχουσι.
— Ὁ Μουρόβσκι ἐνόμιζεν ὅτι θὰ ἀπαν-
τήσῃ δυσκολίας νὰ πείσῃ τὴν Βέτην του
διότι ἐν τούτῳ ἱστορικῷ ἐκεῖνου γαύματος
οὐδῶως ἠνταρῶθησαν ἔκτοτε. Ἐβρανό-
ζατο, ὅτι ὁ εἰς δὲν ὑπέφερε τὸν ἄλλον,
κατ' ἀπόδειξιν ὅτι ὁ Ἀλέξιος οὐδὲ ἀπᾶξ
μετέβη εἰς Πελοπόννησον, πρὸς ἐπισκεψί-
ν, ὡς αὐτὰς δὲ φηρήτο πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰβάν
Πέτροβιτς αὐτὸς ἀπεμακρύνετο.
— Ἐν τούτοις ἐσκέπετο ὁ Γρηγόριος Ἰ-
βανόβιτς, ἐάν ἠδύναται νὰ πείσῃ τὸν Ἀ-
λέξιον νὰ ἐρχεται καθ' ἑαυτὸν ἐνταῦθα
τότε βεβαίως ἐξαπαιτοῦς ἡ Ἑλίσα θὰ ἦρατο
αὐτοῦ, τοῦτο ἦτο λίαν φιλικόν, ὁ χρόνος
δὲ θὰ ἐπέφερε τὸ ἐπιέλαιπον.
— Ὁ Ἰβάν Πέτροβιτς ὀλιγώτερον ἐφρόν-
τιζε περὶ τούτου, τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐ-

νὴ παρὸν μου, ἡ πλήρης μεταγχοχίας καὶ
γοητείας πονθήμου ἐποχῆ αὐτῆ του ἔτους!
Τὸ εἶδον ἀγῶνιῶν, θνήσκον καὶ κηδεύε-
σαν! Ἡ καρδία μου ἐσπαραχθῆ, ὡσεὶ ἂν
ταύστατον ἔβλεπον καὶ ἀπεχαιρέτων
πρῶτον πύλατον, ὅπερ ἠθανομένη ὅτι
δὲν ἐμίλλον οὔτε ἦτο δυνατὸν πλέον νὰ
βλέπω! Τὸ πᾶν καθεύδει ὑπὸ τὴν χιῶνά!
Ἡ λευκὴ αὐτῆ στολή, ἡ εὐρέως ἀπλω-
θεῖσα ἐπὶ τῆς φύσεως, δὲν σὰς ἀνακίμῃ-
σκει τὸ λευκόν, τὸ ἀκηλίδωτον καὶ ἀθη-
κτον σάβανον, δι' οὐ τῶν οἰκείων ἢ σο-
γῆ καὶ ἡ συμπάθεια θὰ καλύψῃ τὸ νεκρὸν
σῶμα μας; Ἡ χιῶν ἐσαβάνωσε τὴν φύ-
σιν! Ἀλλ' ὑπὸ τὴν φύσιν καθεύδει ἡ νε-
κροφάνεια. Ἡμέραν προσεχὴ θὰ λυθῶσιν
αἱ μαρμαίροντες πάγοι, καὶ θὰ ὀγκώθῃ τὸ
ἀσθενές ρεῦμα τοῦ χειμᾶρος! Θὰ καλυ-
φθῇ με ἀνθή καὶ με χλόην ἡ φύσις. Θὰ
ἀναζήσῃ! Ἡ νεκροφάνεια θὰ λυθῇ, καὶ ὁ
σάβανωθεὶς Ἀλέξιος θὰ ἐγερθῇ καὶ θὰ βα-
δίσῃ ὑπὸ τοῦ ἔσρος τὴν ζωὸν ὄνομα.
... Ὁ ἀναζήσῃ ἡ φύσις! ἀλλ' ὁ ταπεινὸν
νὰ ἀπεθάνεν ὀριστικῶς. ... Τὸ ἐαρ ἐξέσχισε
τὴν λευκὴν ἐπιθανάτιον ὀθόνην τῆς φύ-
σεως. Τοῦ Μαρτίου ὁ ἥλιος ἔλυσε τὰς χιῶ-
νας, ἀλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ ξεσχίσῃ τὸ
σάβανον τοῦ νεκροῦ. Ἐκεῖνος ἀπολέσθη
ἐσσεῖ. Ἐχασε τοὺς ζῶντας, τὸν ἔχασαν
οἱ ζῶντες, τὸν ἐθήρησαν, καὶ ... τὸν
ἐλησθόμενον! Εὐτυχῶς δὲν βλέπουσιν οἱ
νεκροί, οὔτε αἰσθάνονται τὴν λήθην τῶν
ζώντων. ... Τὸ δευτάτον βέλος τῆς ἀ-
διαφορίας τῶν δὲν πληγῶν πλέον τὴν
ἀνάσθητον καρδίαν των. Ἐκεῖνο ἡσυχά-
σαν! Κατέρουγον εἰς τὸ ἀπαράθροτον,
τὸ ἅγιον ἀσυλον τῆς φιλοστοργιάτης
μητρὸς μας γῆς. Ἰπὸ τὴν προστασίαν
τοῦ Σταυροῦ καταφυγόντες, ἐσώθησαν καὶ
ἤλιπσαν. Τὰ χεῖλη των τὸ ὑστάτον ἐμε-
δίασαν εἰς τοὺς πέριξ φιλιτῶτους, ὡν ἡ
ἀσπνία εἰς ἐξήρατοι καὶ φλογιοί τοὺς
ὀφθαλμούς... Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκεῖ-
νην τὸ δάκρυον τοῦ ὀδυνηροῦ σπαραγ-
μοῦ, τοῦ ὑπερτάτου καὶ ἀμετακλήτου ἀ-

καῖες τὸν υἱὸν του εἰς τὸ γραφεῖον του
ἀφοῦ δὲ ἀφήκεν νὰ ἐξέλθουν νέφη κα-
πνοῦ ἐκ τοῦ στόματός του ἠρχίσεν ὁ
ἔθης.
— Μοι φαίνεται Ἄλότης! ὅτι ἐπειδὴ
ἀπὸ πολλοῦ καιροῦ δὲν μοι ἀνέφερε πλέον
πότε θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν στρατὸν ὅτι
ἔχασε δι' ἐσὲ τὸ θέλητῆρόν τῆς ἠ ἐνδύ-
μάς σου ἱππικῶν.
— Οὐχὶ ἀγαπητέ μοι Πάτερ! ἀπει-
ρήθη ὁ Ἀλέξιος μετὰ σεβασμοῦ, μόνον
βλέπων σὲ προτιμῶντα νὰ μὴν ἐπιστρέψω
εἰς τὸ ἱππικὸν θεωρῶ καθῆκόν μου νὰ σὲ
ἐξακούσω.
— Χαίρω ἀπεκρίθη ὁ Ἰβάν Πέτροβιτς
βλέπων ὅτι εἶσαι εὐπειθῆς υἱὸς τοῦτο με
ἡσυχάζει καὶ ἐγὼ ἐκ μέρους μου δὲν θὰ
σὲ ἐμποδίσω ἂν καὶ δὲν τὸ ἐπιθυμῶ νὰ
εἰσελθῇ εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον ἀλλὰ
ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἠθελὲν νὰ σὲ νυμφεύσω.
— Μετὰ τίνος Πάτερ μου, ἠρώτησεν
ὁ Ἀλέξιος.
— Ἐποκροιστὸν καὶ Ἀλέξιο.

προχωρισμού κατήρθευεν αὐτῶν τὰ βλέφαρα καὶ ὡς θανάτου σπονδὴ ἐστάλαξεν εἰς τὸ πηλιδὸν πρόσωπον τοῦ ἀγωνιῶντος! Καὶ ὁ νεκρὸς ἐκείνος ἔσχε ποτὲ τὸ ζῆλον εἰς τὴν φαιδρὰν νεότητά του. Διὰ μέσου τῶν πόνων τῆς ζωῆς ἐβύθη ἄχρι τοῦ φθινοπώρου του, καὶ εἰς τὸ τέμαξις κενὸ ἀπέθανε. . . εὐτυχῶς χωρὶς νὰ γῆ-ράσῃ! Ἐτελεύτησε δαύμενος νὰ ἐλεῆσθαι αὐτὸν ὁ Θεὸς, καὶ οἱ ἄνθρωποι νὰ μὴ τὸν ὑπομονήσωσιν ἐντέλους, ὅτε αὐτὸς δὲν θὰ ἵσχυραίη πλέον. . . Στόμα φραγμένον μὴ προφέρῃ ποτὲ: ἐτί μὲς μέλλει διὰ τοὺς νεκροὺς. . . Εἰς παραφύρον πάθος στίγ-μην ἄς στυβρωπάσωσιν αἱ ὕψεις τῶν νέων ἐραστῶν ἐὰν τὸ ὄνομα τῶν παλαιῶν, καὶ τὰ ὄσφρασμα τῶν ἡμῶν ἐπέλθῃ τότε νὰ σαυρῶσιν στυγμῶδες τὴν γλυκεῖαν πραγ-ματικότητα προσώπων ἀγαπωμένων, ἅ-τινα ἐν ἡδονικῇ θλίψει τῆς ὁσφύος καὶ τῶν χειρῶν ἠθῆσκουσιν εἰς ἔρωτος καὶ εὐ-δαιμονίας φιλήματα. . .

Ἡ χιὼν πίπτει πάντοτε ἀπαλῶς! Εἶ-ναι νύξ βραδεία! Ἡνέφα τὸ παραθυ-ρόν μου, καὶ θεωρῶ τὸν πέριξ ὀρίζοντα, τοὺς λοφίσκους μου, ἐκεῖ μακρὰν τὴν ἀ-γαπήτην μου κοιλάδα, καὶ διὰ τῆς φαν-τασίας βλέπω, ἐν στολῇ ἐαρινῇ, οἰονεὶ ἐν γαμηλίῳ στολῇ, τὸ κρησφύγετόν μου ἐκεῖνο, ὅπου τόσον εὐτυχῶς ἔζησα, καὶ ἐνθα, εἰς φρενοπληξίας στήμιν, ἐνόμι-ζον διὸ ἠθανόμην πνοῇ θερμῆν ψαύου-σαν τὸ μέτωπόν μου, ὅτι ἤκουον ἀρμ-ονικῆν καὶ φιλάττην φωνὴν ψιθυρίζουσαν μοι φράσεις προσφιλεστάτας καὶ συνη-ματικὰς. . . Ὅπου ἡ αὐρὰ ἡ ἐσπερινή, ἡ τοὺς δόνακας καὶ τοὺς θάμνους σαλεύου-σα, ἐνόμιζον διὸ ἦτο τὸ πνεῦμά της, ἡ πνοή της! Ἡνοιογον τότε, ἡμικαράφρων, τὰ χεῖλά μου, ζήτων νὰ εἰσπνεύσω τὴν δροσερὰν ἐκείνην αὐραν τῆς ἐσπέρας, νο-μίζων διὸ εἰσπνέσω τὴν ψυχὴν της. . . Πόσον ἤμην ἀξιολύπητος, ἀλλὰ καὶ πό-σον συγγνωστός. . .

Αἱ χιονοστιβάδες, ἀραιωθείσαι ἀπὸ
— Ματὰ τῆς Ἐλισαβέτης Γρηγορό-βνα Μουρόβσκι, ἀπεκρίθη Ἰβάν ὁ Πέ-τροβιτς, ὡραία νύμφη ἔ! τί λέγεις;
— Πάτερ μέχρι τοῦδε δὲν ἐσκέφθην περὶ γάμου.
— Διὰ τοῦτο βλέπεις φροντίζω ἐγώ.
— Εὐχαριστῶ πλὴν ἡ Ἐλισαβέτα Μουρόβσκι δὲν μοι ἀρέσει.
— Μὲ τὸν καιρὸν θὰ σοὶ ἀρέσῃ, ὀλί-γον κατ' ὀλίγον ἔρχεται ἡ ἀγάπη.
Πλὴν αἰσθάνομαι διὸ ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ τὴν κάμω εὐτυχῆ.
— Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν εὐτυχίαν τῆς μὴ φροντίσης. Οὕτω σέβασαι τὴν γνώμην τοῦ πατρός σου; ὡραῖον πρᾶγμα τῶντι!
— Ὅπως ἀγαπᾶτε, πλὴν ἐγὼ δὲν ἠ-θελον εἰσεῖτι νὰ νυμφευθῶ, καὶ οὔτε θὰ νυμφευθῶ εἰσεῖτι.
— Θὰ νυμφευθῆς ἄλλως τε. θὰ σὲ ἀπο-κληρώσω, καὶ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ κτή-ματα: κατηραμένε, τὰ πωλῶ ἢ τὰ ἐξο-δεῶ καὶ δὲν σοὶ ἀφίνω οὔτε σπιθαμὴν, σοὶ δίδω ἐν τούτοις καιρὸν τριῶν ἡμερῶν

τινος, ἔπαυσαν πίπτουσαι ἤδη. Ἀνέ-τειλὸν ἢ σελήνη. Ὑψώθη, διεσκέδασα: πῶν ζῶνον; καὶ ἐπέχυσεν ἐπὶ τῆς νεκρῆς φύσεως τὸ πένθημα, τὸ μυστηριώδες φῶς της. Ἐπὶ τῆς ἀβρῆς χιόνος ἀβρῆς ἐπι-κάθηται καὶ θεολογικαὶ ἢ σεληνιαία ἀ-κτίς. Τὴν ἀγγυρὰν φύσιν ἀγγυρᾷ ἐπὶ μέ-λαν τὸ μελαγχολικὸν χάζον. Πόσον εἶ-ναι ὡραῖον! Σκιρτᾷ ἡ καρδιά μου. Θέλω νὰ ἐξέλθω κατὰ τὴν ὄραν ταύτην τῆς νυ-κτὸς, καὶ μόνος νὰ πλανηθῶ ἐπὶ τοῦ λευκοῦ στρώματος; νὰ θαυμάσω τὸ ἀβ-θηρον στερέωμα, νὰ θεωρήσω, διὰ τῆς νυ-κτερινῆς σιωπῆς, τὴν φύσιν, τὴν μεγαλα-πρέπειάν της, νὰ κλίνω τὸ γόνυ καὶ νὰ λατρεύω ἐνώπιον τῆς φύσεως, ἐντὸς τοῦ ἀπείρου αὐτοῦ ναοῦ τοῦ ἀχειροποιήτου, τοῦ μόνου ἀξίου τοῦ Θεοῦ ἐκεῖ, ἐνώπιον τῆς φύσεως νὰ λατρεύω τὸν Πάνσοφον τὸν ἀγαθὸν Δημιουργόν μας. . .

3 ὥρα μετὰ τὸ μεσονύκτιον
Ἐπέστρεψαι. Ὁ καιρὸς ἦτο ἔξαρος! Τὸ πρῶτον ἦδη, καὶ ἴσως τὸ ὕστατον, με-νύνησεν ἡ Μοῖρα. Σὲ εὐχαριστῶ χάρι-α ἀπηνῆς! Τὰ νέφη εἶχον ἤδη διεσκέδασθαι εἰς τὸ στερέωμα. Διαύγεια θαυμαστῆ δι-εδέχθη τὰς νιφάδας, καὶ ἡ σελήνη ἔλαυεν ἀπροσκόπητος διὰ τῶν ἀκτίων της τὴν παρθενικὴν καὶ ἀσπιλον χιόνα. Παῦ ἀ-πῆλθον; Ἄγνοῶ! Ἐνθυμοῦμαι διὸ ἔτρε-ξα, ἔτρεξα πολὺ. Ἄχρι τῶν σφυρῶν βυ-θιζόμενος εἰς τὰς χιόνας ἤμην θεομῶς, ὅπως ὅτε, ἐν εὐγλώττῳ ἀφαθείᾳ, ἐκλυθίον εἰς τὰ γόνατα τῆς ἀγαπωμένης γυναι-κός. Τόσφ θεομῶς ἀπόψ; Ἰσως! Ἄλλ' ὄχι καὶ εὐτυχέστερος! . . .

Κωδιωνίσκου ἤχος ἀσθενέστατος με ἀ-ποσπᾷ ἀπὸ τὰ ὄνειρά μου, τὰ ὡραῖά μου αὐτὰ ὄνειρα τῆς στήμης, ἄτινα, καίτοι τοιαῦτα ἦδη, προέκυψαν ὅμως ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς θετικωτέρας, τῆς ἡδονικω-τέρας πραγματικότητος. . . Ἄγνοῶ τι παθῶν ποιμήν τις μετέλλασεν, εἰς τρι-νά σκεφθῆς ἐν τῷ μεταξύ νὰ μὴ φανῆς ἐνώπιόν μου.
Ὁ Ἀλέξιος ἐγίνωσκε καλῶς ὅτι ἔτι καὶ ἂν ἔθετα εἰς τὴν κεφαλὴν του ὁ πατήρ του, οὐδὲ καρπὶ ὡς λέγει Τάρας ὁ Σκο-τίνης! δὲν τὸ ἐξέβαλλε εὐκόλως. Κατὰ τοῦτο καθ' ὅλα ὁ υἱὸς ὁμοίωζε μὲ τὸν πατέρα. Εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ διελογίζετο καθ' ἑαυτὸν τὴν θέλησιν τοῦ πατρός του περὶ τοῦ γάμου του μετὰ τῆς Ἐλίτσας Γρηγορόβνα, περὶ τῆς ἀπει-λής αὐτοῦ, τοῦ νὰ τὸν καταστήσῃ ἐπαί-την, τέλος δὲ περὶ τῆς Ἀκουλίνας του. Τὸ πρῶτον ἠσθάνθη πόσον ἤρατο αὐτῆς, ἢ ῥωμικτικὴ ἰδέα τοῦ νὰ νυμφευθῆ χω-ρικῆν, καὶ ἀπὸ τῶν χειρῶν του νὰ ζῆσῃ ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν του, καὶ ὅσον περισ-σότερον ἐσκέπτετο περὶ τούτου τόσον περισσότερον εὐρισκε τοῦτο φρόνιμον. Ἀπὸ τινων ἡμερῶν αἱ συνεντεύξεις εἶχον διακοπῆ ἕνεκεν τῶν βροχῶν. Ἐν τούτοις
Ἐἰς ἡθοποιὸς εἰς τὴν κωμωδίαν «das Mut-tersöhnchen».

αὐτὴν ὄραν, τὴν ἀσθενῆσάν του ποταμί-ου. Τὰ πρῶτα ἐβιάσθη με βαθεῖα κε-κλιμένη τὴν κεφαλὴν, ἥπως ἀποξέοντα: διὰ τοῦ ἐρίου τῶν τῆν ἐστρωμένην χιόνα- τοῦ ἐδάφους. Ἐπὶ τῶν νῶτων τῶν ἐπυρ-γοῦτο ἀνώμαλος λευκὴ καὶ συμπαιγία: μικρὰ στήλη χιόνας. Ὁ ποιμὴν εἶπετο, τὴν καλαυόσπα φέρον ἐπὶ ὤμου, καὶ ἐντὸς τοῦ ἀδιασφύρου τριγίνου σκεπάσματός του ταυτολογίμενος. Ἀνεπήδησεν ἐντρομὸς ἰδῶν με τῆν ὄραν ἐκείνην πρὸ αὐτοῦ: νὰ μὴ ἠσπῶσιν ὅτι ἐσταυροκοπήθη! Βε-θαίως ἐὰν δὲν με ἐξέλαβεν ὡς φάντασμα- νυκτερινόν, με ἐθεώρησε τοῦλάχιστον ὡς τυρέσσοντα, καὶ ὑφιστάμενον τοῦ πυρῆσθαι μου ἐκείνου τὰς ἐπιφύσεις συναπέξει! Ἰποθέτω ὅτι τὸν ἐχαίρεισεν. Ἐτραχυν πάντοτε, καὶ πάντοτε ἀγνοῶν πῶς πη-γαίνω! Μεγαλοπρεπέστατον ἐξετύλισσεν πρὸ ἐμοῦ τὸ θαυμάσιον πανόραμα τῆς φύσεως. Τὴν νύκτα ἐκείνην μοι ἐφάνη ἀ-νυπέβλητον, ὅπως πάντοτε, ἀλλὰ πλῆ-ρως ἀγνώστου μεγάλειότητος σιωπηλῆς, δοουῆς τὴν ψυχὴν πλειότερον ἢ ὁ πά-ταγας καὶ ἡ λαμπρὸν ἄλλου θορυβώ-δους μεγαλείου! Πόσα μαθήματα ἔλα-βον, πόσον ἐδιδάχθην καὶ ἐμελέτησα ἐκεῖ, μόνος, τρέχων καὶ θεωρῶν! Ἀθήνας με-κλυνὸν καὶ ὑψηλὸν ἀντικείμενον φρίναται-κινούμενον: πρὸ ἐμοῦ Βαδίζει, προχωρεῖ, καὶ με προσεγγίζει. Τὸ σῶμα τοῦ κλύ-πτει εὐρυτάτη παμμέλαινα χλαῖνα. Με-κλυνὸν ἐπίσης εἶναι καὶ τῆς κεφαλῆς του τὸ κάλυμμα. Ἐν μέσῳ τῆς λευκότητος ἐκείνης, ἐν μέσῳ τῆς στίλβουσας ἀγγυ-ρᾶς σπιθηροβολίας, ἦν παρήγεν ἡ ἐπι-τῆς χιόνος ἀντανάκλασις τοῦ σεληνιαίου φω-τός, τί ἐξήτει ἡ μαύρη ἐκείνη ἀντίθεσις! Ἦτο σικὰ σκοπούσα, διὰ τοῦ ἀμαυροῦ αὐ-τῆς, νὰ ἐξέρη τῆς χιόνος τὴν ἀκτινο-βάλον λευκότητα, ἦτο ἐλάττωμα, κηλὶς, παραφρονία ἐν μέσῳ τῶς ἀγνότητος καὶ ἀρμονίας; Ἐβαδίζομεν ἀντιθέτως ἐξ-πλάγη βλέπων με, ἐξπλάγη βλέπων αὐ-τόν. Διήλθομεν παραπλευρῶς τὰ βλέμ-

γράψεν ἀσυνάρτητον ἐπιστολὴν δι' ἧς ἐ-φανέρωνεν τῇ Ἀκουλίνα του τὸν κίνδυνόν ὅστις τὸν κατέτρεχε καὶ τῆς προσέφερε τὴν χεῖρά του. Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἔφερον εἰς τὴν γνωστὴν θέσιν καὶ ἦτο εὐ-χαραστημένος ἐπὶ τῇ ἀποφάσει του.
Τὴν ἐπομένην ἡμέραν λίαν πρωὶ μετέβη ἔμπροσθεν ὁ Ἀλέξιος εἰς τοῦ Μουρόβσκι μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ τῷ ἀνακοινώσῃ τὸν σκο-πὸν του.
— Εἶναι εἰς τὸν οἶκον ὁ Γρηγόριος Ἰ-βανόβιτς, ἐρωτήσας ὁ Ἀλέξιος ἐσταμά-τησε τὸν ἱππὸν του ἐνώπιον τοῦ οἴκου τῆς Προλουτζίνας.
— Οὐχὶ κύρια, ἀπεκρίθη ὁ ὑπὴρτης, ὁ Γρηγόριος Ἰβανόβιτς ἐξῆλθεν λίαν πρωὶ.
— Εἶναι εἰς τὸν οἶκον ἡ Ἐλισαβέτα Γρηγορόβνα.
— Μάλλιστα.
— Ὁ Ἀλέξιος πηδῆσας τοῦ ἱππου του ἔδωκε τῷ ὑπὴρτῇ τὰς ἡνίας καὶ χω-ρὶς νὰ εἰδοποιήθῃ ἡ ἀφίξις του εἰσελθε.
Τώρα ἐσκέπτετο, πρέπει νὰ λάβῃ τέλος

ματὰ ἡμῶν διεσπασθῆσαν, καὶ ἀκατέ-ρος ἀνέστησε τοὺς ὀφθαλμούς του πα-ραδοξῶς ὄντος, ὅπου αὐτὸ ἀπροσδο-κῆτως, καὶ κατὰ τὴν προκεκηρυχθῆσαν ἔ-κφρασιν ὡραὶν ἐβλεπε πλανώμενον εἰς τὴν χινοροσεπῆ ἐρημίαν. Ἀνασπῶντα μόνος-χρον ἀπερχόμενον εἰς ἐρημηκλήσιν τι, ἐκεῖ που, ὅπως παρασκευασθὴ τῆς πρωί-νης λειτουργίας, ὡς μοι εἶπε. Τῆς ὀρθο-κείας πρὸ πνεύμα ἐφώτισε τότε τὸν συρ-κευμένον νοῦν μου, καὶ δίκην καύρας ἠ-θείας διεσκέδασεν ἡμέρα τοῦ πνεύματος τοὺς νοσηρῶς ἀτμούς! Ἐἰς τὴν ὄραν ἐ-κείνην τὴν ἐπίσημον, μακρὰν τοῦ κόσμου, μακρὰν πάσης βιωτικῆς καὶ κοινωνικῆς πλάνης, γλυκεῖα ἐπεφάνησεν ἐπὶ τὴν ψυ-χὴν μου ἡ ἀνάμνησις τῆς σπουδῆς καὶ ἀθῶας ἡλικίας, ὅποτε τόσφ βαθεῖα καὶ εὐκρινῶς ἐπίστευον, καὶ πόσον ἥσυχος, τόσον ἀτάραχος καὶ εὐτυχῆς ἦμην: πι-στεύων! Συναῆλθον! Ἀνεπόλησα τοῦ εὐ-ρισκόμην! Κατέστειλε τὰς παραφροσὰς μου ἀνηκενίνας, ἐχάλινάγωγας, κα-τέστειλε τοὺς λογισμούς μου. Ἀνεπατί-σθην ἐγένετο ἄλλος ἄνθρωπος. Ἐθαύμα-σα, καὶ συνετριβὸν ἰδῶν, ὅτι ἤρκεσε καὶ μόνη ἡ ἀναπόλησις τῆς ὀρθοκείας, καὶ τῶν παραμυθητικῶν αὐτῆς ἐλπίδων, ὅ-πως πηξῆ ἐν ἐμοὶ τὴν Ἰδραν τοῦ ἀγνό-στατος πάθους, τῶν νοσηρῶν ἰδιοτροπιῶν, τοῦ νευρισμοῦ ὅστις με ἤλαυε. Ἐστὴν ἐμελέτησα ἀκαριαίως, καὶ ἐξήτησα πῶς ἀδειαν ἀπὸ τὸν Μοναχὸν νὰ τὸν ἀκολου-θῶ εἰς τὸ ἐρημηκλήσιον του. Μοι τὴν ἔδωκε. Ἐὰν ἐγνώριζον ἀπόσον με κατέ-στησεν εὐτυχῆ, ἤθελε βαθείως αἰσθανθῆ ὅλην τὴν ἀνέκφραστον ἐκείνην χαρὰν, ἦν

τὸ πρᾶγμα καὶ εἰσερχόμενος διενόητο πῶς ἤθελεν ἐκθέσει τὴν ὑπόθεσιν πλὴν εἰσελθὼν ἐμείνεν ἐμβρόντητος. Ἐλίτσα — καὶ οὐχὶ Ἀκουλίνα, ἡ ἀγαπημένη μέ-λαχρονὴ του οὐχὶ μὲ Σαρὰφὰν ἀλλὰ με-τὰ τῶν πρῶτων χιτῶν τῆς ἱστατο δὲ πλῆ-σιον τοῦ παραθύρου ἀναγινώσκουσα τὴν ἐπιστολὴν της. Ἦτο ἐπὶ τοσοῦτον βεβυ-θισμένη εἰς τὴν μελέτην ὥστε δὲν ἐνκο-σεν τὸν Ἀλέξιον εἰσελθόντα.
— Ὁ Ἀλέξιος δὲν ἠδύνατο νὰ κρύψῃ τὴν ἐκπλήξιν του. Ἡ Ἐλίτσα κατεπλάγη ἰδοῦσα αὐτὸν ἐξερῶνησε καὶ ἤθελεν νὰ πηδῆσῃ ἔξω ἂν αὐτὸς δὲν τὴν ἐκράτει.
— Ἀκουλίνα! Ἀκουλίνα!
Ἡ Ἐλίτσα ἠθέλησε νὰ ἀπαλλαγῇ αὐ-τοῦ πανοῦ σθένει, γεγωνοῖσα δὲ τῇ φωνῇ ἔφθε: με; τῇ εἶπε γαλιτσί, ἐτρελλάθης;
— Ἀκουλίνα ἀκριθὴ μου Ἀκουλίνα ἐξ-ηκολούθει αὐτὸς ἀπαζόμενος τὴν χεῖ-ρά της.
— Ἡ Miss Τάζων ἦτις ἠτοπαρούσα εἰς τὴν σκηνὴν ταύτην δὲν ἠδύνατο νὰ κά-νασῃ τί συνέβαινε, κατὰ τὴν ἰδίαν στή-μην ἠνοήθη ἡ θύρα καὶ εἰσελθὸν ὁ Γρη-γόριος Ἰβανόβιτς καὶ ὁ Μουρόβσκι. Ἄ! ἰδοὺ ποῦ αἶσι μόνον τὰ ἐτοιμάσατε.
Ὁ ἀναγνώστης θὰ μ' ἀπαλλάξῃ τοῦ κό-που τοῦ περιττοῦ, κατανοῶν τῆς λύσεως τὸ τέλος.

πᾶσθόντων οἱ παρηγοροῦντες καὶ ἀγα-θηγοροῦντες τοὺς ἄλλους ἐν τῇ γῆ. Ἐ-παθάσαμεν εἰς τὸ ἐρημηκλήσιον. Ἐνέφθην ὁ Μοναχὸς τὴν πλάνην, δι' ἧς ἀκαθεύτος ἄρκεται ἐντός. Ποῦ ὑπῆρξεν ἐναποστα-μωμένη ἡ ἀκμὴ, ἡ πλημμύρα, ἡ θαλάσ-σα αὐτῆ τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, ὅπου ἐξεπράγη εἰς τὴν θείαν καὶ ἀκόμωτον ἐκείνων ἀγιογραφῶν, καὶ εἰς τὴν βαρεῖαν ὄσμην τοῦ λιθάνου, τὴν πλανωμένην ἐπὶ ἐπὶ τῆς ψυχρῆς τοῦ ναῖσκου ἀτυμοσφαίρας; Κατεποντίσθη ἐντὸς πελάγους θρησκευ-τικοῦ, ἀλλὰ δὲν ἐπύνην. Τούναντίον ἐυ-σάθη. Βαπτισμα Ἰλαστήριον, ἀγνισμὸς ἐγένετο ἡ ἀνάβλεψις ἐκείνη, ἥτις ἐνθ' με ἐσποφίλισεν εἰς δὴν ἡθικὸν κύματος, με ἀνήκεν ὁμοῦ, με ὕψωσε, καὶ με ἤρην ἀπὸ τῆς γῆς. Ἐνθυμοῦμαι διὸ τὰ χεῖλά μου ἐφέλλισον: «Θεὸς τῆς Ἀγάπης» ἔλεγον. Καὶ ἐκεῖ ὁ νοῦς μου ἐκπλη-κτος ἵσταται καὶ ἐρευνᾷ πῶς εἶναι δονα-τὴν νὰ μὴ ἀγαπᾷ τις, ἀφοῦ τὸ πᾶν εἶναι Ἀγάπη ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ μόνη ἡ κοκία εἶναι μῖσος, αὐτὴ μόνη δὲν εἶναι Ἀγάπη! Μὴ ἀγαπῶντες δὲν εἴμεθα ἄρα γε ἀρνη-σίσθησαι, ἀφοῦ ἡ ἰδέα τῆς Ἀγάπης εἶ-ναι ἀπόφρασις τῆς ὀρθοκείας; Ἐδῶλον, φάντασμα πλάνη, σικὰ, νεφέλη, θνεῖρον, ὅπτασις, ὑπερβολὴ, ἀσθενεία, παροξυσμῶς, πραγματικότης, ὅτι δῆποτε τέλος καὶ ἂν εἶναι τὸ αἰσθημα εἶναι ὅπως αἰσθημα ὑπερ-ἀνοσοῦμεν ἐν ἡμῖν; πᾶσχομεν, ἀλογοῦμεν ἐξ αὐτοῦ; ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτοῦ καλὴν εὐ-δαιμονοῦμεν. Ἡ ἔνοια τοῦ ἡθικοῦ ἔρω-τος, τὰ ἀγαθὰ, τὰ εὐγενῆ αἰσθημάτων; βαθείως μετέχουσι ὀρθοκείας, καὶ τοῦ αἰ-σθήματος ὁ βέβηλος ἀρνητῆς εἶναι κατὰ συνέπειαν ἀρνησίσθητος. . .

Ἦθης καὶ νὰ σώσης ἄνθρωπον καταχειμα-ζόμενον!
Ἐξημέρασε! Ἡ νύξ ἐτελείωσε! Τοῦ φθινοπώρου ἐσχάτη νύξ, ἀγρυπνος σὲ εἶ-δον φεύγουσαν ὑπὸ τῆς ἡούς τὸ κροκό-θαφές φέγγος. Σὲ προσήγγουσα ὑποχω-ρούσαν εἰς τὸ φῶς, καὶ ὅτε ἠφανίσθης, «ἔληξεν» εἶπον «τοῦ φθινοπώρου» αἱ νύ-κτες! Ὀϊμοί! Ἀρχόνται αἱ χειμεριναί! . . .
ΣΗΥΡΙΑΔὸν ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ.
ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ.
Ἡ διὰ τὸ ἔτος 1884 ἀρτι δημοσιευ-θεῖσα ἐκθεσις τοῦ παρὰ τῇ Ἰ. Συνόδῳ αὐ-τοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου περιλαμβάνει ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν: «Ἡ θέσις τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν ἐν ὀρθοδόξοις συνταγματικῆς πολιτείας καὶ ἐν τῇ Αὐστρουγγαρίᾳ» ἀφθρον τι καὶ πολιτικῶς ἐνδιαφέρον, ἐν ᾧ ὁ ἐξ ἀπορρήτων Ποβεδνόσσεβ ἐκφράζε-ται περὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ συνταγματι-κοῦ πολιτεύματος ἐπὶ τῶν ὀρθ. ἐκκλη-σιῶν ἐν Ἑλλάδι, Σερβίᾳ καὶ Ρουμανίᾳ: τῆς Βουλγαρίας μόνον ἐν παρόδῳ μὲννη-ται—ὡς πῶς. Ἐτὴν αἰτίαν τοῦ γεγονότος, ὅτι αἱ ὀρθοδόξοι ἐκκλησίαι ἐκείσε, ὄχι μόνον δὲν ἀνεπτυχθῆσαν ὡς εἶδε, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν κατὰ νόμον ἐγγυημένην ἐξουσίαν τῶν ἀπώλεσαν, δέον νὰ ζητή-σωμεν ἐν τοῖς συνταγματικῶς ἀξιωμα-σίαι. Αἱ κυβερνήσεις τῶν χωρῶν τούτων δὲν ἀποκρύπτουσιν, ὅτι μεταχειρίζονται τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ὄργανόν των, ἢ ὅτι προσπαθοῦσι νὰ ἐξασθενήσωσιν τὴν ἐξου-σίαν της, ὡς ἐπικίνδυνον εἰς τὴν πνευμα-τικὴν τῆς κοινωνίας ἀνάπτυξιν. Ἐν με-τὰ δὲ ἐπιτυχάνουσι τοῦ σκοποῦ των, ἐξ-ασφαλίζοντες ὑπὲρ αὐτῶν τὴν νομικὴν σύγκατάθεσιν τῶν λεγομένων ἀντιπροσώ-πων τῆς τοῦ λαοῦ θελήσεως, ἀφ' ὧν ἐκ-λέγονται αὐτοὶ ὅσοι οἱ κυβερνήται. Εἶ-ναι φρικτὸς νὰ θέλῃ τις καὶ νὰ μὴ δύνα-ται ἰπ. Ἄγνωνῶδες κυλιόμαι εἰς τὰς πλάκας τῆς Ἐκκλησίας. Ἐὰν τὸ σῶμα κληδοδοταῖ ἐπὶ τῆς γῆς, ἄς σώσω τοῦλάχισ-τον, ἄς τηρήσω ἀκηλίδωτον τὴν ψυ-χὴν! Ἡ ἀνθρώπινη γνώσις εἶναι μὴ-δὲν, ἐὰν τὸ πνεῦμα Σου, Θεέ, δὲν φωτί-σῃ μακρὸν τὴν ὄραν, τὴν ἀσθενεστάτην τῆς διανοίας μας λαμπάδα! Προσδοκία θελατικῆ, νὰ ζήσωμεν θνησκόντες, νὰ ἐν-αγκαλιώθωμεν καὶ πάλιν ὅσον ἐθέλωμεν ὑπὸ τὸ χῶμα, χωρὶς οὐδέποτε νὰ τοῦς λησμονηθῶμεν, εἰθεὶς διὰ τῆς Πίστewς, νὰ παρηγορήσῃ τὸν ἀπέλιπτα, νὰ ἐνθαρ-ρῶνῃ τὸν διαστᾶσθαι καὶ τὸν ἀνάσπτοντά. Θεότης Ἐπεικτικῆς, Σοφῆς, Ἀπερος, Ἀναρ-χος καὶ Ἀτελεύτητος, Γενναῖα, Παντό-δύναμος, Ἀγαθὴ, ἀλλὰ πρὸ πάντων. Ἐὐ-σπλαγχνος; καὶ, Εὐσπλαγχνος πρὸ πάν-των. Θεότης ἦν παραφύρος Σὲ ἐλάτρευ-σα ἄλλοτε, καὶ θέλω ἔτι νὰ Σὲ λατρεύω, Σὲ ἐπικαλοῦμαι γονυπετῆς! . . . Εὐδόκη-σον νὰ φωτίσης νὰ στηρίξῃ, νὰ παραμυ-

ήθικης εἰς τὰ ἀποτελέσματα τούτων. Παραδείγματα δὲ περὶ τούτων παρέχουσιν ἡ Ἑλλάς, ἡ Σερβία, ἡ Ρουμανία καὶ αὐτὴ ἡ Βουλγαρία. Πρὸς δὲ τῇ θλιβεραύτῃ καταστάσει προστίθεται καὶ ὁ ἐνίοτε ὑπ' αὐτῶν τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας προστατευόμενος προσηλυτισμὸς ἐτεροδόξων ἐκκλησιῶν. Ταῦτοιοι δὲ προσηλυτισμοὶ (Προπαγάνδαι) ὑφίσταται πράγματι οὐ μόνον ἐν Βουλγαρίᾳ, ἥτις κατέστη τὸ θεῖον πάσης ξένης ἐνεργείας, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἑλλάδι, Σερβίᾳ καὶ πρὸ πάντων ἐν Ρουμανίᾳ. . . . Αἱ δοκιμασίαι αὗται τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας εἰς κατὰ τοσοῦτον βαρύτεραι, καθόσον μεταξὺ τῶν ὀρθ. ἐκκλησιῶν οὐδεὶς στενὸς σύνδεσμος ὑφίσταται. Ζωηρὰ δὲ τις σχέσηις καὶ κοινωνία μετὰ τῆς μητρὸς ἐκκλησίας θεωρεῖται κατὰ τοὺς νόμους ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς χώρας, ὡς ἀντιεθνική, ἢ ὀρθότερον εἶπειν, διὰ προτάσεως τυχαίας τινὸς συνταγματικῆς κυβερνήσεως, ἐγκριθείσης καὶ ὑπὸ τῆς τυχούσης πλειοψηφίας τῶν ἀντιπροσώπων, εἶνε ἀπηγορευμένη». Εἰς ἐτι δὲ μεγαλειτέρους κινδύνους θεωρεῖ ὁ ἐξ ἀπορρήτων Ποβεδονόζεβ, ὅτι εἶνε ἐκτεθειμένη ἡ ὑπὸ τὴν Αὐστρίαν ὀρθ. ἐκκλησία. Οἱ μὲν νόμοι τῆς πολιτείας ἐγγυῶνται πάντες τὴν θρησκευτικὴν ἰσότητα, ἀλλ' ὅμως οὗτοι πολλάκις παραβιάζονται καὶ μάλιστα συχνότερον, ὡς ἀποφασίζοντες τὴν ὀρθ. ἐκκλησίαν, ἥτις ἐκεῖ εἶνε ἀνεκτὴ μόνον. Ἡ προσέλευσις εἰς τὴν ὀρθ. ἐκκλησίαν εἶνε συνδεδεμένη μετὰ πολλῶν δυσκολιῶν, ἐνῶ ἡ παρὶκὴ Προπαγάνδα ἀπολαμβάνει ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν. Οὐ μόνον δ' ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνῃ ἐργάζεται αὐτὴ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ ὀρθοδόξων Σέρβων καὶ Ρουμάνων, ἐν Βουκοβίνα, ἐν Δαλματίας μετὰ τῶν Οὐνγητῶν τῶν χωρῶν τούτων καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐν Γαλικίᾳ! «Κυρίως—οὕτω λήγει τὸ κεφάλαιον—ἡ κατάστασις τῆς ὀρθ. ἐκκλησίας ὑπὸ τὴν Αὐστροουγγαρίαν ἐμπνέει σοβαροὺς φόβους διὰ τὸ μέλλον τῆς, ὡς καὶ διὰ τὴν τήρησιν τῆς ἀκραιότητός τῆς ἀπέναντι ἀθραύστου καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχῶν εὐνοουμένης ἀλλοδαπῆς προπαγάνδας· διότι εἶνε καταμερισμένη εἰς διάφορα διοικητικὰ κέντρα ἀνευ συνδέσμου τινὸς κοινού. Ἡ ἀμνηχανία τῶν ὑπὸ τὴν Αὐστρίαν κατὰ τοποῦς ἐκκλησιῶν εἶνε πολὺ μεγαλειτέρα ἢ ἐν αὐταῖς ταῖς συνταγματικαῖς χώραις, ζήτουσῶν κοινωνίαν καὶ συνδρομὴν μετὰ τοῦ λοιποῦ ὀρθ. κόσμου, ἀλλ' ἐνταῦθα φαίνεται δυσκολώτερον καὶ ἀσυγκρίτως ἀκατόρθωτον».

Π. Η. Α.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Μακρὸν ἔργον ἠθέλωμεν ἀναλάβῃ ἀν ἐπιχειροῦμεν ν' ἀναγράψωμεν ἐπὶ τὸ ἀναλυτικώτερον τὰ φιλολογικὰ προϊόντα ἅτινα ἐπέφερον τοῖς φιλαναχνώσταις αἰγυμμάτατοι τῶν συγγραφέων ποιητικαῖς ἀπορροαῖς. Ὡς περιορισθῶμεν εἰς ὀλίγιστα

περὶ ὧν δὲν προελάβομεν νὰ ποιήσωμεν, ὡς ὀφείλομεν, ἐπαρκῆ λόγον ἐν τοῖς ἑβδομαδικαῖς φιλολογικαῖς. . . . Καὶ ἐν πρώτοις ὀφείλομεν νὰ γράψωμεν περὶ τῆς νεωτάτης ἐκδόσεως τῆς *Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους τοῦ ἀξίου ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης Κ. Παπαρηγοπούλου* ἢ κατέστησεν ὄντως ἀπόκτημα τῶν πολλῶν ἢ δραστηριότητος τοῦ ἐκδότου κ. Α. Κωνσταντινίδου.

Τῆς ἐκ παραλλήλου ταύτῃ ἐκτυπωμένης καὶ δι' εὐρύτερον κύκλον προωρισμένης εἰκονογραφημένης *Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ κ. Σπ. Π. Λάμπρου*, —ἐκδομένης ὡς γνωστὸν ὑπὸ τοῦ βέκτου ἐκδότου κ. Κ. Μπέκ μετ' ἐκπληκτοῦσης καλαισθησίας, — συνειληφθῆ ἤδη ὁ πρῶτος τόμος, ὅστις ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς προϊστορικῆς Ἑλλάδος καταλήγει εἰς τὸν ἔξοχον αἰῶνα τὸν δικαίως κληθέντα τοῦ *Περικλέους*. Μετ' εὐξήγητου ἐνδιαφέροντος ἀναμένουσιν οἱ φιλόστοροι τὰς μεταγενεστέραις ἱστορικαῖς περιόδους κατ' ἄς ἐκτυλίσσονται γεγονότα ἐνδιαφέροντα ἀμέσως τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα, καὶ ἅτινα διὰ τῆς γραφίδος τοῦ κ. Λάμπρου θὰ καταστῶσι κτῆμα τοῦ παντός.

Ἡ ἱατρικὴ φιλολογία ἐκτῆσατο δοκιμώτατον τῇ ἀληθείᾳ ἔργον τὸ *περὶ ὀφθαλμολογίας καὶ ὠτολογίας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι Ἰσποκράτους* σύγγραμμα τοῦ ἱατροῦ κ. Γεωργίου Α. Κωστομοῖρη.

Ἐπὶ δώδεκα ὅλα ἔτη τὰς πηγὰς μελετήσας ὁ συγγραφεὺς ἐπεχείρησε νὰ συγγράψῃ πλὴν τοῦ ἀνωτέρου συγγράμματος, τὸ τε περὶ ὀφθαλμολογίας καὶ ὠτολογίας τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ Ἰσποκράτους μέχρι τῶν κατ' ἡμᾶς χρόνων ὡς καὶ τὸ περὶ ὀφθαλμολογίας καὶ ὠτολογίας τῶν κατ' ἡμᾶς χρόνων. Καὶ τὰ μὲν δύο πρῶτα συγγράμματα ἐγράφησαν ἐν ἀρχαίῳ ἑλληνισμῷ ὡς ὡς καταστῶσι χρήσιμα πᾶσι ταῖς ἐλληνίζουσι, τὸ δὲ τρίτον, μετ' οὐ πολὺ ἐκδοθησόμενον, ἐν τῇ καθωμιστῆμένῃ. Πᾶσαν ἐκφράσιν ἡμῶν περὶ τῆς μεγίστης χρησιμότητος τῶν βιβλίων τούτων θεωροῦμεν περιττήν.

Ἦδη ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς εἰς τὴν δημιουργικὴν φιλολογίαν μεταβαίνοντες θεωροῦμεν καθήκον ἡμῶν νὰ μὴ παραλείψωμεν ἀμνημόνευτον διήγημά τι καταχωρισθὲν ἐν τῷ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν καλῶ ἡμερολογίῳ τοῦ κ. Κ. Φ. Σκόκου.

Τὸ διήγημα τοῦτο ἐπιγράφεται *ἐπὶ πλέον ἡγαλότερον*. ἀπορρεῖ δ' ἐκ τοῦ παραδοξογράφου καὶ δικητικῆς καλῆμας τοῦ φίλου δημοσιογράφου κ. Α. Α. Καλαποθάκη. Ἰδού ἐν συντόμῳ ἢ ὑπόθεσις τοῦ θελητικῆς καὶ σχετιζομένου πρὸς τοὺς τελευταίους σεισμούς διηγήματος. Ὑδατὸς τις πλοίαρχος ἐκοιμήτο ἐντὸς τοῦ ἔξωθεν τῆς Κορθῆς πλέοντος πλοίου του, ὅτε ἀνεφλέγη τὸ ἐν αὐτῷ φορτίον γαιανθράκων, προσέφυγε δὲ μετὰ τοῦ πληρώματός του ἐντὸς λέμβου· ἀποῦ ἰκανῶς ἐθαλασσοδύρησαν ἐσώθησαν ὑπὸ πλοίου—πράγμα παραδόξον— Ἀγγλικῶν. Ὁ πλοίαρχος οἶρ Ἑβρῆκος Κωξ εἶχεν ἀνακαλύψῃ τὸ πολυθρόλλητον *πλέον ἡγαλότερον*, ἴσως

τὸ προζενήσαν τοῦ ἐν Ἑλλάδι σεισμοῦ, εἶγε δὲ ἐτοιμοὺς καὶ τὰς ἐκθέσεις τῶν αἰτίων ἐδηροσιεύθησαν κατόπιν εἰς τὰς Ἀγγλικὰς ἐφημερίδας πρὸς αἰδίων δόξαν τῆς ἀγγλικῆς διανοίας. Ἦτο κατενθούσασιασμένος μὲ τὴν ἀνακαλύψιν του καὶ μεθ' ὑπερηφανείας, ἐδείκνυε τὴν πλέουσαν φλόγα τῷ Ἰδραίῳ νεοαγῶ, ὅστις ἀμα κατώφθησε νὰ ἐνοήσῃ περὶ τίνος πρόκειται τῷ εἶπεν *ὅπως ἦδὲν ἦθῃ* ὅτι τὸ ἡραϊστεῖον τοῦτο . . . εἶναι τὸ πυρπολούμενον πλοῖον του. Ἀπλουστάτη ὑπόθεσις ἀλλὰ χαριέστατα καὶ τεχνικώτατα διεξαγομένη.

Τέλος εὐφῆμως ἀναγράφομεν τὸ πρῶτον πόνημα, ἀλλὰ προάγγελον αἰσίου συγγραφικοῦ μέλλοντος, τοῦ κ. Α. Καπράλου «*ΑΝΑ ΤΑ ΘΡΗ*». Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι ὀδοιπορικαὶ σημεῖωσις τοῦ φίλου συγγραφέως, πλήρῆς δὲ περιπετειῶν, ἀνεκδοτῶν, καὶ πιστοτάτων περιγραφῶν.

Πόσον τὰ τοιαῦτα ἔργα εἶναι χρήσιμα εἰς τοὺς Ἕλληνας ὅτινες οὐδὲν γνωρίζομεν ὀλιγώτερον τῆς ἰδίας ἡμῶν πατρίδος, εἶναι γνωστὸν τοῖς ἀναγνώσταις τῆς «*Ἑβδομάδος*» ἥτις διὰ τοῦ μουσολήπτου καὶ γόητος αὐτῆς συνεργάτου *Σπυρίδωνος Παγαρέλη* πρῶτη ἐδωκεν ὠθησιν εἰς τοιαύτας μελέτας.

Τὸ ἐφ' ἡμῖν συγχαίρομεν τὸν καλὸν συγγραφέα, ἐλπίζομεν δὲ ὅτι δι' ὁμοίας φύσεως καὶ ἐπιτυχίας ἔργων θὰ καταλάβῃ διακεκριμένη μετὰ τῶν συγγραφέων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος θέσιν.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Ἀσκήσεις ὀρθογραφικαῖς ἦτοι ἐφαρμογὴ τῶν κυριωτέρων κανόνων τῆς ὀρθογραφίας ἐπὶ φράσεων τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς καθωμιστῆμένης γλώσσης ὑπὸ *Ἰω. Καρακατσάνη* ἀποφοίτου τῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς. (Τεύχος Α'.) Τὸ χρησιμώτατον τοῦτο ἔργον πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 2.

Μέλισσα σύγγραμμα περὶ διχῶν ἐκδιδομένον ἐν Πάτραις δις τοῦ μηνὸς ὑπὸ *Α. ν. Σ. Παπανικήτοπούλου* (Ἔτος Α'. ἀριθ. 1) Καλὴν ἐπιτυχίαν!

Ποιητικὰς ἀνθῶν κατὰ Κυριακὴν ἐκδιδομένης ἐν Λακύνθῳ ὑπὸ *Ι. Γ. Τσακασιάνου* (τεύχος 15) περιέχει ὡς πάντοτε ἐκλεκτὰ ποιήματα.

Ἰστρος σύγγραμμα περιοδικῶν τῶν Παριστιανῶν ἐλληνικῶν ἀποικίων. Ἐκδιδομένον τῇ εὐνοικῇ συμπαρείᾳ φιλοκάλων λογίων ὑπὸ *Ν. Ι. Χολαίου Γ. Δασίου Δ. Φ.* Ἦδη ἐξεδόθη τὸ Α'. Τεύχος.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Διὰ τοῦ παρόντος φύλλου λήγει ὁ Γ' τόμος καὶ ἡ πρώτη περίοδος τῆς «*Ἑβδομάδος*», ἥτις ἐφεξῆς, ὑπὸ νέαν καὶ εὐώωνον Διεύθυνσιν τὴν τοῦ δημοφιλῆς *ΙΜΑ*, θέλει συνεχίσει τὴν γνωστὴν πορείαν τῆς.

Ἀντὶ παντὸς ἐπιλόγου παρακαλοῦμεν τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν ν' ἀνακαλέσωσιν εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν τὰς ἐπαγγελίας ἡμῶν καὶ τὰς ὑποσχέσεις καὶ νὰ τὰς συγκρίνωσι πρὸς τὴν κατ' ὄλον τὸ πιστέες διαστημα πορείαν τοῦ φύλλου καὶ πρὸς τὴν προσεχέθεισαν αὐτοῖς ὕλην, πράσχωσι δ' ἡμῖν τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσωμεν τὴν ἐκτίμησιν αὐτῶν, τὴν μόνην τῶν ἀπρῶτων ἡμῶν κόπων ἀμοιβήν.